Z KART HISTORII RUBRYKA REDAGOWANA PRZEZ KATARZYNĘ KAŹMIERCZAK

KRÓTKI SŁOWNIK ŻARGONU

Gwara góralska, śląska „godka", mazurzenie, wschodni zaśpiew – to znaki rozpoznawcze miejsca, z którego pochodzimy. A co nas, mieszkańców Poraja i okolic „demaskuje"? Myli się ten, kto uważa, że nie zdradza nas ani akcent, ani specyficzne słownictwo. Rzecz jasna pewne słowa wypadły z codziennego obiegu i używane są głównie przez starszych mieszkańców tego terenu. Dzięki mrówczej pracy pana Konrada Maszczyka powstał być może pierwszy słownik „gwary tutejszej". Zachęcamy do uważnej lektury – Czytelnicy odnajdą w tym zestawieniu zapewne niejedno określenie, które ma się dobrze i wciąż jest w obiegu.

Babrać się - Brudzić się
Bachor - Małe, niegrzeczne dziecko
Balaski - Balustrada, sztachety
Bambory - Ziemniaki
Bania - Dynia
Barchany - Ciepłe majtki z nogawkami
Bebok - Straszydło, coś lub ktoś kim straszy się dzieci
Beretka - Beret
Bezecne - Spodnia część kołnierza, klap
Binda - Skórzana ochrona bandaża
Błozny - Bibeloty
Bolok - Bolące miejsce, wrzód
Borok - Nieborak
Brusie - Ostrzyć
Bryndza - Wódka, samogon, bimberek
Buksiok - Zegarek
Burka - Kurtka
Burzyny - Brudna woda, piana na powierzchni, np. rosołu
Na Bałtyku - Raczkować, chodzić na czworakach
Cebrzyk - Drewniane naczynie
Chałupa - Dom
Chapcie - Kapcie
Chebłoty - Pomyje, brudna woda
Chechłać - Ciąć byle jak
Chichrać się - Chichotać
Cholernik - Awanturnik
Ciepnąć - Rzucić
Ciorać się - Brudzić się, czołgać, u zwierząt – drapać się
Ciupać - Rąbać drzewo
Co i co - Wielkie mi rzeczy
Cug - Ciąg w przewodzie kominowym
Cyfka - Drewniana cygarniczka
Ćmok - Szarówka, zmierzch, noc
Dać drapaka - Uciekać
Dekiel - Wieko
Dochodzić się - Spierać się, kłócić
Doprawić się - Przeziębić się
Drach - Byle jakie ubranie
Drapaka - Stara miotła
Draska - Bok pudełka zapałek z siarką
Drwalka - Drewutnia, składzik drewna
Dryna - Krąg betonowy studzienny
Drzyk - Smyk, drań
Dupek - Walet w talii kart, ew. wyzwisko
Durszlak - Durszlak
Familoki - Domy wielorodzinne
Farbka - Niebieski proszek do wybielania
Felerny - Wadliwy
Fertig - Gotowe
Fest - Mocno
Fifka - Szklana cygarniczka
Fildekosy - Pończochy z domieszką stilonu
Filung - Element drzwi
Fitka - Zupa kartoflana
Flance - Rozsady
Flek - Kawałek zelówki w bucie
Forant - Zapas
Gacić - Ocieplać
Gać - Wyściółka
Garus - Zupa ze śliwek
Glaca - Łysina
Glacować - Czyścić do połysku
Glajacha - Wyrównanie
Na glanc - Na połysk
Glancpapier - Papier ścierny
Glejta - Emalia
Glizda - Dżdżownica
Głuche lok - Niedosłyszący
Goni się - Jest w rui
Gorąc - Upał
Gorzała - Wódka
Grafka - Agrafka
Graślawy - Koślawy
Gumiaki - Gumowce
Guzdrać się - Robić coś powoli, flegmatycznie
Haczyk - Pogrzebacz
Hala pata - Kobieta niedbała, roztrzepana
Hetta - Zawołanie do konia (w prawo)
Hołda - Usypisko po kopalni rudy
Do imentu - Do końca
Kajutka - Mały pokój
Kalikować - Poruszać miechami w organach
Kaper - Odbicie piłki od ziemi, kozioł
Karpiel - Brukiew
Kiciment - Przyjęcie z tańcami w izbie
Klicić - Robić coś byle jak
Klabzydra - Tęga kobieta
Klapka - Packa na muchy
Klepać - Ostrzyć kosę, kuć żelazo
Klituś-bajtuś Opowiadający głupoty
Kluba - Drąg do wyciągania wiadra ze studni
Kładka Pomost nad wodą
Kłósko Kłos zboża
Kolić - Kłuć
Kompania - Pielgrzymka
Kopycianki - Drewniane łyżwy podkute metalem
Kosiać - Klaskać (po dziecinnemu)
Kosidło - Biegun kołyski albo krzywo krojony chleb
Koza - Stary rower
Kozia broda - Gatunek trawy
Krasiasty - Pstrokaty
Krążać - Szatkować kapustę
Krzesić - Cucić
Krzyże - Kręgosłup
Kulać się - Toczyć się
Kumoś / Kumosia - Rodzice chrzestni
Kurzok- Palacz papierosów
Kwiczeć - Jęczeć
Laubzega - Piła do wycinania otworów
Lejba - Luźna suknia
Lekować się - Leczyć się
Lelum polelum - Powoli
Lygowisko - Łóżko, prycza
Lotopirz - Powsinoga
Łajza - Natręt, ktoś namolny
Łata - Żerdź, do niej przybija się sztachety
Majgnąć - Wywinąć kozła, przewrócić
Męczybuła - Sadysta
Na jedny nodze - Szybko
Najsampierw - Najpierw
Na piechty - Pieszo
Naprykować - Naładować do pełna
Na sago - Na skos
Nawywrot - Na odwrót
Obejszczołek - Smarkacz
Obierzyny - Obierki
Obstalunek - Na zamówienie
Obsztorcować - Zbesztać
Obżyrek - Żarłok
Ochronka - Przedszkole
O dupe roztrząść - Coś do niczego, bez wartości
Omasta - Okrasa
Oska - Kij z rozgałęzieniem
Ospa - Odpad z mąki
Ośródka - Miękisz chleba
Panienka - Biedronka
Do perdeli - Do dupy
Pętaczka - Pęto kiełbasy
Pietruszczajka - Zupa kartoflana
Pierdoła - Gaduła
Pierdziołki - Małe gruszki ulęgałki
Podobiadek - Drugie śniadanie
Południejszy - Mleka z południowego udoju
Popłuczki - Karma dla świń
Po próżnicy - Daremnie
Przydupnik - Narzeczony, kawaler, amant
Przykopa - Rów przy drodze
Przykrzyć się - Nudzić się
Pucaty - Pyzaty
Pyrlik - Duży młot
Rafa - Sito do piasku
Rany boster - O rany
Rańszy - Ranny udój
Rozlazły - Powolny, zapominalski
Roztopirzać - Rozpierać
Ryczek - Płaczek
Rzegotać - Grzechotać
Sabatnik - Piekarnik do pieczenia ciasta
Siajsa - Gnojówka

Sieknąć - Mocno uderzyć
Siutaż - Tasiemka do obszywania
Skołczeć - Stwardnąć z zimna (dot. ugotowanych ziemniaków)
Smażonka - Duszone grzyby z jajkami
Smykać się - Włóczyć się
Smytrać - Bawić się pasmami włosów
Spalunki - Przypalone skwarki, ziemniaki
Spałka - Listewka
Spąga - Listwa przy podłodze
Spust - Duży hebel
Srala Bartek - Porywisty, kręcący wiatr
Stajenko - Kawałek pola
Szalonka - Wełniana chustka na głowę
Szampuch - Brudas, flejtuch
Szczyny - Mocz
Sztamajza - Narzędzie do wycinania otworów
Ściubić - Mozolnie zszywać, oszczędzać pieniądze
Śmierny - Posłuszny
Śnie jak - Gatunek grzyba
Śrubstag - Imadło
Śtaga - Fragment rusztowania
Śturać - Trzaskać, przesuwać, hałasować
Świarcować - Przemycać
Świszczypoł - Pędziwiatr
Tarnik - Budka dla ptaków
Taśka - Torba na zakupy
Trzęsidupa - Lizus
Turlikać - Toczyć się
Ubrdać sobie - Ubzdurać sobie
Ulybiać - Dogadzać
Usłuchany - Grzeczny
Uślumpać - Ubrudzić
Wciry - Lanie, baty
Wędrus - Włóczęga
Wodzianka - Zupa z suchego chleba
Wymyki - Wynocha
Wyzgierny - Zgrabny
Zagałusić - Pozbawić przytomności
Za widoku - W dzień, gdy jest jasno
Zbolały - Nadgnity, zepsuty
Zlichnąć - Zeszczupleć
Zmożony - Nadwyrężony
Zuchelek - Skórka chleba dawana dzieciom jak smoczek
Zuchlać - Gryźć, przeżuwać
Źgoc - Guzdrała
Źróbek - źrebak

A na „deser" kilka niezbyt może pochlebnych, ale w dużej części już zapomnianych określeń, jakimi Porajanie obdarzali mieszkańców okolicznych miejscowości.
Biskupice - królicorze
Choroń - grochole
Częstochowa - dyszlorze
Jastrząb - goiki
Koziegłowy - łyki, cebulorze
Łysiec - osełkorze
Nierada - sianorze
Przybynów - okniorze
Rudnik - jałowcorze
Siedlec - gawroniorze
Wrzosowa - trumniorze
Zawisna - kociorze
Poraj - szlachcice (sic!)

WYDARZENIA:

09.09 W Galerii Sztuki Współczesnej działającej przy Gminnym Ośrodku Kultury im. Janusza Gniatkowskiego w Poraju odbył się wernisaż wystawy fotografii Julii Bereszki, poświęcony w całości starej fabryce w Masłońskiem, złapanej w ciekawych, artystycznych kadrach.

Strażacy z porajskiej jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej otrzymali nowy sprzęt - sanie lodowe, które pomogą druhom w akcjach ratowniczych na wodach Zalewu Porajskiego. Ten wspaniały prezent, przekazany z okazji jubileuszu 100-lecia istnienia jednostki OSP, ufundowała Rada Sołecka w Poraju. Nowy profesjonalny sprzęt ratownictwa wodnego w postaci sań lodowych ułatwi strażakom wydobywanie poszkodowanych z przerębli lodowych, w tym wędkarzy, żeglarzy, spacerowiczów, ale także dzieci, które często samowolnie wchodzą na lód pokrywający Zalew.

10-17.09 W ramach Europejskiego Tygodnia Sportu pod hasłem #BeActive w Szkole Podstawowej im. kpt. Leonida Teligi w Poraju odbyły się Szkolne Igrzyska Olimpijskie, w ramach których drużyny konkurowały w zawodach: Dwa Ognie Usportowione, Mini Piłka Nożna, Mini Piłka Plażowa, Gry i Zabawy oraz konkurencje indywidualne o Klasowego Mistrza i Mistrzynię Sportu (klasy I-III). Pozostali uczniowie aktywnie kibicowali swoim drużynom - przygotowywali hasła, transparenty itp.

23-25.09 Podczas I Międzynarodowego Festiwalu Piosenki Włoskiej w Filharmonii Krakowskiej „Szalona Piątka Plus" w składzie: Elżbieta Jatulewicz, Maria Magdalena Gurbała, Danuta Służałek-Jaworska, Joanna Dobosz oraz Katarzyna Olszewska wzięły udział w przesłuchaniach festiwalowych. Po rewelacyjnym wykonaniu wielkich włoskich przebojów Gilioli Chinquetti: „Non ho l'eta" oraz „Alle porte del sole" zespół zajął III miejsce. Gratulujemy!